

Gelecek Uzun Sürer

Yönetmen: Özcan Alper**Senaryo:** Özcan Alper**Oyuncular:** Gaye Gürsel (Sumru) Durukan Ordu (Ahmet)

2011 / Almanya, Fransa, Türkiye / Türkçe, Kürtçe, Ermenice / 108'

"Savaş bir gün biterse kendimize şunu sormalyız:
Peki ya ölüleri ne yapacağız? Neden öldüler?"

Cesare Pavese

Özcan Alper; adından uzun yıllar söz ettirecek ilk uzun metrajlı filmi *Sonbahar*'ın ardından yine 90'lı yılları ve ülke gerçeğini haykıran sessiz tanıklara çevirir kamerasını: *Gelecek Uzun Sürer*(2012). *Sonbahar*(2008)'la Karadeniz'de ağıt yakan Alper, bu defa Türkiye'nin doğusu için yakıyor ağıtını; çünkü Alper toplumsal belleği ağıtlarda arıyor. Film, etnomüzikolog Sumru'nun doktora tezi için acıların ardında kalan tanıkların yaktığı ağıtları toplamak için uğradığı uzun Diyarbakır yolculuğunun hikayesi aslında. Bu sergüzeşte Sumru'nun yolu, korsan DVD satıcısı Ahmet, yıkık, harap bir kilisenin yılmaz bekçisi Antranik amca ve o coğrafyada yaşam sürmekte olan savaşın acılı mağdurlarına keşişiyor... En önemlisi de her şeyin en sessiz tanığı olan o "coğrafya" ile keşişiyor; Sumru'nun elinde bir silahı andıran ses kayıt cihazı ile atmosfer sesini kaydetmesinin sebebi de budur; bu en sessiz tanığın çığlığını bulmak istiyor kayıtlarda Sumru... Başkalarının ağıtlarını dinleyen, hikayelerine kulak veren Sumru'nun da aslında kendi hikayesinin, ağıtının peşinde olduğunu anlarız film ilerledikçe. Onun acısı ona bir mektup bırakarak dağa çıkan sevgilisi Harun'dur, Harun'un ağıtını yaktıysa, Sumru'ya düşüyor. Böylece Sumru'nun yalnızca tezi için değil, kendi kaybı, acısı ile yüzleşmek için de böyle bir yolculuğa çıktığını anlarız.

Özcan Alper'in sineması; herkesin bildiği; ama bilinçli ya da bilinçsiz üzerini kapattığı acılara odaklanıyor. Herkesin bildiği politik hikayelerin arkasındaki insan hikayelerini ön plana çıkarıyor. Hızla değişen gündem içerisinde bir-iki cümle ile geçiştirilen bir sürü hayat hikayesi mevcut; fakat ön olan hep kavga, savaş, patlamalar, ölümler... İşte Alper'in sineması hayatları darmadağın olmuş, kayıp vermiş, iki cümleyle geçiştirilen insanların hikayelerine odaklanıyor, onları her şeyden arındırarak sadece insan olarak görmemize, içtmemize vesile oluyor. *Gelecek Uzun Sürer*'de bir gece ansızın evinden alınmış ve ölü bedenleri dahi bulunamamış kayıpların yakınlarının sessiz ağıtlarını dinleme sebebimiz de bu olsa gerek. Geleceği kurmak için geçmişle yüzleşmek, geçmişi unutmamak gerekiyor. Dorukhan Ordu'nun çok başarılı bir şekilde canlandığı Ahmet karakterinin hayalini kurduğu o güzel geleceğe sahip olabilmek için, geçmişteki o bastırılmış, saklanmış acıların su yüzüne çıkması gerekiyor, hesaplaşmak, yüzleşmek gerekiyor. İşte bu geçmişle yüzleşemediğimiz için gelecek de uzun sürüyor. Filme Bakhtin'in deyişi ile karnavalesk bir hava katan bu "belgeselimsi" sahneler ve gerçek görüntüler bu geçmişi insan hikayelerinde arıyor. Sumru da acısını bastırılmış, geçmişini unutmaya çabalayan bir karakter; fakat başkalarının acılarıyla yüzleştiğinde kendi acısıyla, ağıtıyla da yüzleşerek rotasını Hakkari'ye çeviriyor. Böylece film bireysel ve toplumsal belleğin bir parçası haline geliyor.

Gelecek Uzun Sürer'in böylesi bir bellek sürecini propagandist ve slogan-vâri bir üslupla anlatmıyor oluşu filmin en başarılı yanı fikrimce. Alper'in sakin ve şiirsel tavrınaif bakış açısı, bu kadar bıçak sırtı bir meseleye dışarıdan bakan biri olmasından da kaynaklanıyor olabilir. Ahmet'in Sumru'ya "Kürtler şimdi de sosyolojik araştırma konusu oldu ha" demesinin sebebi de budur belki, Sumru gibi Özcan Alper'de Karadeniz'den Güneydoğu'ya bakan bir göz ve yanlış anlaşılma tedirginliğini yaşayabiliyor. Bu yüzden Alper temel meselesini ortaya koyduktan sonra kendi sinema dilini odaklanarak estetik görüntülerle, inanılmaz sade bir müzikle kuvvetlendiriyor filmini. *Gelecek Uzun Sürer* ile beraber sinemanın nasıl araçsallaştırılmaktan kurtarılıp, bir yönetmen sinemasına dönüştüğünü gözlemleme fırsatı edinmiş oluruz. Bu bağlamda *Gelecek Uzun Sürer* ezber bozan,

26 Temmuz Perşembe 19:00

alışkanlığımızı kıran bir film.

Yaşar Kemal'in "Ağıtlar" derlemesinden ve "Keşke Anadolu'daki tüm ağıtlar kendi seslerinde kaydedilebilse" arzusundan esinlenerek çıktığı yolda Sumru işkencelerle, faili meçhullerle, ceset tarlalarıyla, acı dolu tanık yüreklerle ve en temelde kendi acısıyla yüzleşiyor. Bu noktada film bir "vicdan" filmi olarak karşımıza çıkıyor. Alper bir söyleşisinde bunu şu şekilde dile getiriyor: "7 bin beş yüz insanın gerçekten bir mezarı yok, aileler ölülerin yasını bile tutamıyor, buna izin verilmiyor. Bu mesele benim yüreğime ve vicdanıma dokundu. Bugünkü iletişim çağında insanların kendi kimliklerinden daha fazla kaçamayacağını düşünüyorum. Bölgeye, kendi cephemden ve kendi vicdanımdan baktım."(1) Bölgenin yaşadığı bu akıl almaz acıyı ajitasyona, didaktizme kaçmadan, büyük sözlere ihtiyaç duymadan veriş filmi en mütevazî yanı. Sonuç olarak; çok dilli (Kürtçe, Ermenice, Hemşince, Türkçe, Almanca, Fransızca), çok acılı, çok tanıklı *Gelecek Uzun Sürer* bir defa değil bin defa izlenmeye değer; vakit yaratmak değil, vakti durdurmak, umut dolu yarınlar için geçmişle cesurca yüzleşmek gerekiyor sadece.

Demet Altun

(1) Özcan Alper, "Kamerasını 'içimizdeki savaşa' çevirdi", 2 Kasım 2011, <http://www.ozgurgundem.com>